

İhtiyarlığın alâmeti olan beyaz kıllar saçıma düştüğü bir zamanda

Sekizinci Rica

İhtiyarlığın alâmeti olan beyaz kıllar saçıma düştüğü bir zamanda, gençliğin derin uykusunu daha ziyade kalınlaştıran Harb-i Umumî'nin dağdağaları ve esaretimin keşmekeşlikleri ve sonra İstanbul'a geldiğim vakit ehemmiyetli bir şan ve şeref vaziyeti; hattâ Halifeden, Şeyhülislâmdan, Başkumandandan tut tâ medrese talebelerine kadar haddimden çok ziyade bir hüsn-ü teveccüh ve iltifat gösterdikleri cihetle, gençlik sarhoşluğu ve o vaziyetin verdiği halet-i ruhiye, o uykuyu o derece kalınlaştırmıştı ki âdeta dünyayı daimî, kendimi de lâyemutane dünyaya yapışmış bir vaziyet-i acibede görüyordum.

İşte o zamanda, İstanbul'un Bayezid Cami-i mübareğine, ramazan-ı şerifte, ihlaslı hâfızları dinlemeye gittim. Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan, semavî yüksek hitabıyla beşerin fenasını ve zîhayatın vefatını haber veren gayet kuvvetli bir surette **كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ** fermanını, hâfızların lisaniyla ilan etti. Kulağıma girip, tâ kalbimin içine yerleşip o pek kalın gaflet ve uyku ve sarhoşluk tabakalarını parça parça etti. Camiden çıktım. Daha çoktan beri başımda yerleşen o eski uykunun sersemliğiyle birkaç gün başımda bir fırtına, dumanlı bir ateş ve pusulasını şaşırılmış gemi gibi kendimi gördüm. Âyinede saçıma baktıkça beyaz kıllar bana diyorlar: "Dikkat et!" İşte o beyaz kılların ihtarıyla vaziyet tavazzuh etti.

Baktım ki çok güvendiğim ve ezvakına meftun olduğum gençlik elveda, diyor ve muhabbetiyle pek çok alâkadar olduğum hayat-ı dünyeviye sönmeye başlıyor ve pek çok alâkadar ve âdeta âşık olduğum dünya, bana "Uğurlar olsun." deyip misafirhaneden gideceğimi ihtar ediyor. Kendisi de "Allah'a ismarladık." deyip o da gitmeye hazırlanıyor.

Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan **كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ** âyetinin külliyyetinde: "Nev-i insanî bir nefistir, dirilmek üzere ölecek. Ve küre-i arz dahi bir nefistir, bâki bir surete girmek için o da ölecek. Dünya dahi bir nefistir, âhiret suretine girmek için o da ölecek!" manası, âyetin işaretinden kalbe açılıyordu.

İşte bu halette vaziyetime baktım ki medar-ı ezvak olan gençlik gidiyor, menşe-i ahzan olan ihtiyarlık yerine geliyor. Ve gayet parlak ve nurani hayat gidiyor; zahirî karanlıklı dehşetli ölüm, yerine gelmeye hazırlanıyor. Ve o çok sevimli ve daimî zannedilen ve gafillerin maşukası olan dünya, pek süratle zevale kavuşuyor gördüm.

Kendi kendimi aldatmak ve yine başımı gaflete sokmak için İstanbul'da haddimden çok fazla

gördüğüm makam-ı içtimaînin ezvakına baktım, hiçbir faydası olmadı. Bütün onların teveccühü, iltifatı, tesellileri; yakınımnda olan kabir kapısına kadar gelebilir, orada söner. Ve şöhret-perestlerin bir gaye-i hayali olan şan ve şerefin süslü perdesi altında sakîl bir riya, soğuk bir hodfüruşluk, muvakkat bir sersemlik suretinde gördüğümünden anladım ki beni şimdiye kadar aldatan bu işler, hiçbir teselli veremez ve onlarda hiçbir nur yok.

Yine tam uyanmak için Kur'an'ın semavî dersini işitmek üzere, yine Bayezid Camii'ndeki hâfızları dinlemeye başladım. O vakit o semavî dersten **وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا ... إِلَى**

أَخِرِ nevinden kudsî fermanlarla müjdeler işittim. Kur'an'dan aldığım feyiz ile hariçten teselli aramak değil belki dehşet ve vahşet ve meyusiyet aldığım noktalar içinde teselliyi, ricayı, nuru aradım. Cenab-ı Hakk'a yüz bin şükür olsun ki ayn-ı dert içinde dermanı buldum, ayn-ı zulmet içinde nuru buldum, ayn-ı dehşet içinde teselliyi buldum.

En evvel herkesi korkutan, en korkunç tevehhüm edilen ölümün yüzüne baktım. Nur-u Kur'an ile gördüm ki ölümün peçesi gerçi karanlık, siyah, çirkin ise de fakat mü'min için asıl siması nuranidir, güzeldir gördüm. Ve çok risalelerde bu hakikati kat'î bir surette ispat etmişiz. Sekizinci Söz ve Yirminci Mektup gibi çok risalelerde izah ettiğimiz gibi ölüm; idam değil, firak değil belki hayat-ı ebediyenin mukaddimesidir, mebedidir ve vazife-i hayat külfetinden bir paydostur, bir terhistir, bir tebdil-i mekândır. Berzah âlemine göçmüş kabile-i ahbaba kavuşmaktır. Ve hâkeza bunlar gibi hakikatler ile ölümün hakiki güzel simasını gördüm. Korkarak değil belki bir cihetle müştakane mevtin yüzüne baktım. Ehl-i tarikatça rabita-i mevtin bir sırrını anladım.

Sonra herkesi zevaliyle ağlatan ve herkesi kendine meftun ve müştak eden ve günah ve gaflet ile geçen ve geçmiş gençliğime baktım; o güzel süslü çarşafı (elbisesi) içinde, gayet çirkin, sarhoş, sersem bir yüz gördüm. Eğer mahiyetini bilmeseydim birkaç sene beni sarhoş edip güldürmesine bedel, yüz sene dünyada kalsam beni ağlattıracaktı. Nasıl ki öylelerden

birisi ağlayarak demiş: **لَيْتَ الشَّبَابَ يَعُودُ يَوْمًا فَأُخْبِرَهُ بِمَا فَعَلَ الْمَشِيبُ** Yani "Keşke gençliğim bir gün dönseydi, ihtiyarlık benim başıma ne kadar hazîn haller getirdiğini ona şekva edip söyleyecektim." Evet, bu zat gibi gençliğin mahiyetini bilmeyen ihtiyarlar, gençliklerini düşünüp teessüf ve tahassürle ağlıyorlar.

Halbuki gençlik, eğer ehl-i kalp, ehl-i huzur ve akli başında ve kalbi yerinde bulunan mü'minlerde olsa, ibadete ve hayrata ve ticaret-i uhreviyeye sarf edilse; en kuvvetli bir vesile-i ticaret ve güzel ve şirin bir vasıta-i hayrattır. Ve o gençlik, vazife-i diniyesini bilip sû-i istimal etmeyenlere kıymettar, zevkli bir nimet-i İlahiyedir. Eğer istikamet, iffet, takva beraber olmazsa çok tehlikeleri var. Taşkınlıklarıyla, saadet-i ebediyesini ve hayat-ı uhreviyesini zedeler, belki hayat-ı dünyeviyesini de berbat eder. Belki bir iki sene gençlik zevkine bedel, ihtiyarlıkta çok seneler gam ve keder çeker.

Madem ekser insanlarda gençlik zararlı düşüyor, biz ihtiyarlar Allah'a şükretmeliyiz ki gençlik tehlikelerinden ve zararlarından kurtulduk. Her şey gibi elbette gençliğin dahi lezzetleri gidecek. Eğer ibadete ve hayra sarf edilmiş ise o gençliğin meyveleri onun yerinde bâki kalıp hayat-ı ebediyede bir gençlik kazanmasına vesile olur.

Sonra ekser nâsın âşık ve müptela olduğu dünyaya baktım. Nur-u Kur'an ile gördüm ki birbiri içinde üç küllî dünya var. Birisi esma-i İlahiyeye bakar, onların âyinesidir. İkinci yüzü âhirete bakar, onun mezraasıdır. Üçüncü yüzü ehl-i dünyaya bakar, ehl-i gafletin mel'abegâhıdır.

Hem herkesin bu dünyada koca bir dünyası var. Âdeta insanlar adedince dünyalar birbiri içine girmiş. Fakat herkesin hususi dünyasının direği, kendi hayatıdır. Ne vakit cismi kırılrsa dünyası başına yıkılır, kıyameti kopar. Ehl-i gaflet, kendi dünyasının böyle çabuk yıkılacak vaziyetini bilmediklerinden umumî dünya gibi daimî zannedip perestiş eder.

Başkalarının dünyası gibi çabuk yıkılır, bozulur, benim de hususi bir dünyam var. Bu hususi dünyam, bu kısacık ömrümle ne faydası var diye düşündüm. Nur-u Kur'an ile gördüm ki:

Hem benim hem herkes için şu dünya, muvakkat bir ticaretgâh ve her gün dolar boşalır bir misafirhane ve gelen geçenlerin alışverişi için yol üstünde kurulmuş bir pazar ve Nakkaş-ı Ezelî'nin teceddüd eden, hikmetle yazar bozar bir defteri ve her bahar bir yaldızlı mektubu ve her bir yaz bir manzum kasidesi ve o Sâni'-i Zülcelal'in cilve-i esmasını tazelandiren, gösteren âyineleri ve âhiretin fidanlık bir bahçesi ve rahmet-i İlahiyenin bir çiçekdanlığı ve âlem-i bekada gösterilecek olan levhaları yetiştirmeye mahsus muvakkat bir tezgâhı mahiyetinde gördüm. Bu dünyayı bu surette yaratan Hâlık-ı Zülcelal'e yüz bin şükrettim.

Ve anladım ki dünyanın, âhirete ve esma-i İlahiyeye bakan güzel içyüzlerine karşı nev-i insana muhabbet verilmişken o muhabbeti sû-i istimal ederek fâni, çirkin, zararlı, gafletli

yüzüne karşı sarf ettiğinden **حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ** hadîs-i şerifinin sırrına mazhar olmuşlar.

İşte ey ihtiyar ve ihtiyareler! Ben Kur'an-ı Hakîm'in nuruyla ve ihtiyarlığımın ihtarıyla ve iman dahi gözümü açmasıyla bu hakikati gördüm ve çok risalelerde kat'î bürhanlarla ispat ettim. Kendime hakiki bir teselli ve kuvvetli bir rica ve parlak bir ziya gördüm. Ve ihtiyarlığıma memnun oldum ve gençliğin gitmesinden mesrur oldum. Siz de ağlamayınız ve şükrediniz. Madem iman var ve hakikat böyledir; ehl-i gaflet ağlasın, ehl-i dalalet ağlasın.